

Sygn. akt III AUa 817/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016 r. w Szczecinie

sprawy W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 września 2015 r. sygn. akt IV U 571/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 oraz poprzedzającą go decyzję częściowo w ten sposób, że emeryturę ubezpieczonej W. S. przelicza od dnia 1 marca 2012 roku,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz W. S. kwotę 30 zł (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu opłaty od apelacji.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 817/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 1 kwietnia 2015r., dokonał ponownego od 1 marca 2015 r. przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego przysługującego W. S..

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wybrano wynagrodzenie ubezpieczonej, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1996 r.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 159,30 %.

Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 159,30% przez 1540,20 zł, tj. kwotę bazową, wyniosła 2453,54 zł.

Postawa wymiaru po waloryzacji wyniosła od 1 marca 2015 r. - 4198,77 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto 32 lata i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 2 lata i 11 miesięcy okresów nieskładkowych.

Świadczenie emerytalne wyniosło 2501,43 zł brutto.

Ubezpieczona W. S. zaskarżyła powyższą decyzję odwołaniem, w którym domagała się jej zmiany poprzez uwzględnienie przy wysokości emerytury rzeczywistego okresu zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ś. od 1 lipca 1964 r. do 31 maja 1967 r.

Ponadto wskazała, że wyliczone świadczenie z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej, winno być dokonane za 3 lata wstecz, zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie skarżącej bowiem, organ rentowy w dacie przyznania jej emerytury dysponował dokumentami umożliwiającymi ustalenie właściwej, wyższej kwoty bazowej, która zastosowana została dopiero w decyzji z dnia 1 kwietnia 2015 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu wskazał, że okres zatrudnienia ubezpieczonej w Ośrodku (...) w Ś. od 7 lipca 1964r. do 31 maja 1967r. przyjął on z przedłożonego świadectwa pracy.

Odnosząc się do żądania wypłaty wyższego świadczenia emerytalnego za 3 lata wstecz, to w ocenie organu rentowego nie miał on obowiązku z urzędu do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonej, gdyż wymagany był jej wniosek, który wpłynął do organu dopiero w dniu 16 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 9 września 2015 r. w sprawie o sygnaturze akt IV U 571/15 zmienił zaskarżoną decyzję w części dotyczącej okresów składkowych w ten sposób, że zaliczył ubezpieczonej do okresu składkowego pracę w Okręgowym (...) w Ż. Ośrodek (...) w Ś. od 1 lipca 1964 r. do 31 maja 1967 r., zaś w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Ubezpieczona W. S., ur. (...), po raz pierwszy podjęła zatrudnienie w Ośrodku (...) w Ś. z dniem 1 lipca 1964 r. jako absolwentka na wstępnym stażu pracy (pracownik umysłowy w dziale finansowym). Po jego zakończeniu, z dniem 1 lipca 1965 r. powierzono jej obowiązki rachmistrza, a następnie księgowej. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło na jej wniosek, z dniem 31 maja 1967 r.

Ubezpieczonej wystawiono świadectwo pracy, jednakże zawierało ono błędną datę zatrudnienia, tj. zamiast 1 lipca 1964 r. wpisano 7 lipca 1967 r.

W przebiegu zatrudnienia ubezpieczona wykonywała prace księgowego.

W dniu 29 lutego 2000 r. z ubezpieczoną rozwiązano stosunek pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy.

Na wniosek Powiatowego Urzędu Pracy w S. ustalono ubezpieczonej wysokość emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego.

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 17 marca 2000 r. ustalono W. S. wysokość emerytury w celu ustalenia świadczenia przedemerytalnego, na dzień 2 marca 2000 r.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury Zakład przyjął przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych, od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1996 r.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 159,30 %.

Podstawę wymiaru obliczono przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (159,30 %) przez 1327,44 zł (tj. kwotę bazową). Podstawa wymiaru wyniosła 2114,61 zł.

Ponadto, do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 34 lata i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych.

Decyzją z dnia 9 czerwca 2000 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał ubezpieczonej W. S. emeryturę od (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (decyzja zamienna).

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury Zakład przyjął przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych, od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1996 r.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 159,30%.

Podstawę wymiaru obliczono przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (159,30 %) przez 1327,44 zł (tj. kwotę bazową). Podstawa wymiaru wyniosła 2114,61 zł.

Ponadto, do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 34 lata i 8 miesięcy składkowych oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

W dniu 3 października 2000 r. ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od 1 lipca do 30 września 2000 r.

Decyzją z dnia 6 października 2000 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przeliczył ubezpieczonej W. S. emeryturę od 1 października 2000 r., tj. od zgłoszenia wniosku.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury Zakład przyjął przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych, od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1996 r.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 159,30 %.

Podstawę wymiaru obliczono przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (159,30 %) przez 1327,44 zł (tj. kwotę bazową). Podstawa wymiaru wyniosła 2114,61 zł.

Ponadto, do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 34 lata i 11 miesięcy składkowych oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

W. S. w styczniu 2001 r. zwróciła się do organu rentowego o pisemne wyjaśnienie mechanizmu wyliczenia przysługującej jej emerytury, w tym przyjętej kwoty bazowej.

W odpowiedzi organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 21 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podstawa wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej pobierała świadczenie przedemerytalne na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu stanowi podstawa wymiaru emerytury przyjęta do ustalenia świadczenia przedemerytalnego w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Świadczenie emerytalne ubezpieczonej było waloryzowane zgodnie z przepisami prawa.

W dniu 15 marca 2015 r. W. S. wniosła o wyliczenie na nowo przysługującego jej świadczenia, przyjmując wariant najkorzystniejszy. W załączeniu przedstawiła druki Rp-7 za okres 15 czerwca 1976 r. do 31 stycznia 1985 r., od 1 lutego 1985 r. do 31 sierpnia 1988 r., od 1 września 1988 r. do 31 grudnia 1998 r., od 1 stycznia 1999 r. do 30 czerwca 1999 r., od 1 lipca 1999 r. do 29 lutego 2000 r.

Po rozpoznaniu wniosku, organ rentowy decyzją z dnia 1 kwietnia 2015 r. dokonał ponownego od 1 marca 2015 r. przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego przysługującego W. S..

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wybrano wynagrodzenie ubezpieczonej, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1996 r.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 159,30 %.

Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 159,30 % przez 1540,20 zł, tj. kwotę bazową, wyniosło 2453,54 zł.

Postawa wymiaru po waloryzacji wyniosła od 1 marca 2015 r. - 4198,77 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto 32 lata i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 2 lata i 11 miesięcy okresów nieskładkowych.

Świadczenie emerytalne wyniosło 2501,43 zł brutto.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią przepisu art. 109 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz.748), na wniosek emeryta lub rencisty wysokość emerytury określonej w art. 53 w/w ustawy oraz renty ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 110-113 w/w ustawy. Jednakże, jeżeli w wyniku ponownego ustalenia emerytura lub renta jest niższa, świadczenie przysługuje w dotychczasowej wysokości. Instytucja przeliczenia wysokości świadczenia umożliwia zwiększenie emerytury lub renty w wyniku uwzględnienia w podstawie wymiaru świadczenia okresów ubezpieczenia przypadających zarówno przed, jak i po przyznaniu świadczeń emerytalno-rentowych lub innej (wyższej) wysokości rzeczywiście otrzymywanego wynagrodzenia. Do przeliczenia świadczenia koniecznym jest jednak właściwa inicjatywa dowodowa, którą wykazać powinien sam wnioskodawca zarówno przed organem rentowym, jak również w toku postępowania sądowego. Nie ulega wątpliwości, że postępowanie dowodowe przed organem rentowym ma charakter sformalizowany, uregulowany przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412). Zgodnie zaś z treścią § 22 powołanego rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa, legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. Zważyć należy, że powyższe ograniczenia dowodowe dotyczą wyłącznie postępowania przed tym organem. W konsekwencji, w postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z innych dokumentów, zeznań świadków lub z przesłuchania samego wnioskodawcy. Jednakże dla potrzeb przeliczenia emerytury koniecznym jest dokładne ustalenie, w jakich okresach ubezpieczona była zatrudniona u wskazanego pracodawcy oraz jakie dokładnie wynagrodzenie pobierała i to na ubezpieczonej, jako osobie która z przywołanych faktów wywodzi skutki prawne, ciąży obowiązek wykazania należytej inicjatywy dowodowej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji w celu ustalenia spornych okoliczności sprawy, zapoznał się z dokumentacją pracowniczą ubezpieczonej dołączoną do akt sprawy, z której istotnie wynika, że pracodawca ubezpieczonej - Ośrodek (...) w Ś., wystawił jej nieprawidłowe świadectwo pracy z błędną datą rozpoczęcia zatrudnienia, czego ubezpieczona dotychczas nie sprostowała. Jakkolwiek z jej autentycznej dokumentacji pracowniczej, mającej walor pełnej i rzetelnie prowadzonej wynika, że w dniu 24 czerwca 1964 r. została ona skierowana do pracy do w/w pracodawcy jako absolwent, gdzie miała być zatrudniona jako pracownik umysłowy. Z dniem 1 lipca 1964 r. została zatrudniona jako stażysta w dziale finansowym, w celu odbycia wstępnego stażu pracy, który trwał 1 rok. Po tym okresie, z dniem 1 lipca 1965 r. powierzono jej obowiązki rachmistrza a potem księgowej. Co więcej, prawidłowy początek zatrudnienia ubezpieczonej (tj. 1 lipca 1964 r.) wpisany został do jej legitymacji ubezpieczeniowej.

Stąd też mając na uwadze kategorię w treści dokumentację pracowniczą ubezpieczonej, Sąd Okręgowy uznał, że faktycznie pracę zawodową rozpoczęła ona w dniu 1 lipca 1964 r., co Sąd uwzględnił przy wyrokowaniu w sprawie.

W swym odwołaniu ubezpieczona podniosła również, że organ rentowy dopiero decyzją z dnia 1 kwietnia 2015 r., przeliczając wysokość świadczenia emerytalnego, zastosował kwotę bazową z daty przyznania emerytury (w wysokości 1540,20 zł obowiązującej od 1 czerwca 2000 r.), mimo, że winien właśnie tę kwotę bazową przyjąć już w dacie wydania pierwszej decyzji przyznając jej prawo do emerytury (wniosek i decyzja z 9 czerwca 2000 r., uprawniona wiek emerytalny nabyła (...)). Stąd też, w jej ocenie, wskutek błędu organu otrzymywała ona zaniżone świadczenie, którego wyrównania domagała się za okres 3 lat wstecz (tj. od 1 marca 2012 r., na podstawie art. 133 ust.1 pkt 2) ustawy o z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Sąd Okręgowy, analizując sytuację ubezpieczonej, omyłkowo również popełnił błąd, który miał miejsce przy wyrokowaniu w sprawie, a który w chwili obecnej może być jedynie skorygowany w toku ewentualnego postępowania apelacyjnego. Uszło bowiem uwadze Sądu, że ubezpieczona prawo do emerytury nabyła od (...), kiedy to obowiązywała nowa kwota bazowa [od 1 czerwca 1999 r. kwota 1 327,44 zł (opubl. M.P. nr 17, poz. 239), od 1 czerwca 2000 r. kwota 1 540,20 zł (M.P. nr 14, poz. 313)]. Ubezpieczona w dniach 9 czerwca i 6 października 2000 r. otrzymała decyzje w sprawie emerytury z uwzględnieniem jednak starej kwoty bazowej, zarówno co do części socjalnej jak też składkowej przyznanego świadczenia. Ponadto, już w 2001 r. zwracała się do organu rentowego o wyjaśnienie jej wątpliwości związanych z prawidłowym ustaleniem kwoty bazowej dla przyznanego jej świadczenia emerytalnego, na co uzyskała jedynie pisemną odpowiedź, że podstawa wymiaru emerytury ustalona jest zgodnie z art. 21 ust. 3 ustawy emerytalnej.

Organ rentowy co prawda przyznał ubezpieczonej prawo do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania prawa do emerytury, czyli w dniu 9 czerwca 2000 r., jednakże dopiero od dnia złożenia wniosku o przeliczenie emerytury z marca 2015r.

Sąd I instancji uznał, że rację ma skarżąca twierdząc, że organ rentowy popełnił błąd przyznając prawo do emerytury w czerwcu 2000 r. według kwoty bazowej 1327,44 zł, która obowiązywała w dacie przyznania jej prawa do świadczenia przedemerytalnego (w marcu 2000 r.), zamiast według nowej kwoty bazowej 1540,20 zł, tj. z daty przyznania prawa do emerytury.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej pobierała świadczenie przedemerytalne na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu przepis art. 21 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje bowiem rozwiązanie alternatywne, a mianowicie podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru emerytury przyjęta do ustalenia świadczenia przedemerytalnego - w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do świadczenia przedemerytalnego albo podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 15 ustawy. Faktem jest, że ubezpieczona składając wniosek emerytalny wskazała w nim, aby do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjąć podstawę przyjętą do ustalenia świadczenia przedemerytalnego. Nie można jednak zapominać, że podstawa świadczenia przedemerytalnego w 2000 r. została ustalona ubezpieczonej z kolejnych 10 lat, tj. z okresu od 1987

r. do 1996 r. stosownie do treści art. 15 ust. 1 w/w ustawy. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Zgodnie z ust. 6 tegoż artykułu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Ubezpieczona składając w czerwcu 2000 r. wniosek o emeryturę miała zatem również prawo - jak poprzednio przy świadczeniu przedemerytalnym - do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1987-1996, nawet wówczas gdyby wcześniej nie pobierała świadczenia przedemerytalnego, gdyż lata te mieszczą się w ostatnich 20 latach kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, czyli w okresie 2000-1980. Wskazując zatem we wniosku emerytalnym, aby podstawa wymiaru emerytury była ustalona według podstawy przyjętej do świadczenia przedemerytalnego, ubezpieczona chciała tylko ustalenia podstawy wymiaru emerytury z lat 1987-1996. Okoliczność, że te lata pokrywają się z latami przyjętymi do wyliczenia świadczenia przedemerytalnego, nie jest równoznaczna z tym, że chciała ona wyliczenia świadczenia według kwoty bazowej przyjętej do ustalenia podstawy świadczenia przedemerytalnego, zwłaszcza że kwota ta była niższa od kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku emerytalnego, na co starała się ona zwrócić uwagę organowi rentowemu już w 2001 r.

Innymi słowy ubezpieczona miała prawo do wyliczenia podstawy emerytury z lat 1987-1996 zarówno według podstawy przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego jak i według podstawy wymiaru ustalonej na nowo w myśl art. 15 w/w ustawy.

W takiej sytuacji powinnością organu rentowego wynikającą z art. 95 w/w ustawy było obliczenie należnej emerytury zarówno według podstawy przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego - w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje oraz według podstawy wymiaru ustalonej na nowo w myśl art. 15 ustawy i przyznanie jej w wysokości wariantu korzystniejszego (vide: uchwała Sądu Najwyższego z 15 lutego 2006r., sygn. II UZP 16/05.). Wskazanie we wniosku o emeryturę na podstawę wymiaru emerytury przyjętą do ustalenia świadczenia przedemerytalnego nie dotyczyło zatem wyboru kwoty bazowej przyjętej do ustalenia tej podstawy, jak błędnie uznał organ rentowy, a tylko lat, z których emerytura ma być wyliczona, na co ubezpieczona konsekwentnie wskazywała organowi. Ubezpieczona miała bowiem prawo do wyliczenia emerytury na nowo z lat, które stanowiły podstawę ustalenia świadczenia przedemerytalnego. Inaczej mówiąc, podstawa wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej pobierała świadczenie przedemerytalne może być ustalona na nowo w myśl art. 15 ustawy z tych samych lat, które były przyjęte uprzednio do ustalenia podstawy świadczenia przedemerytalnego, tak jak to miało miejsce w przypadku skarżącej.

Sąd Okręgowy dodał, że nawet przy wyliczaniu emerytury według podstawy uprzedniego świadczenia przedemerytalnego do wyliczenia części socjalnej emerytury organ rentowy także winien przyjąć nową kwotę bazową, a nie kwotę bazową obowiązującą przy ustalaniu świadczenia przedemerytalnego. Stara kwota bazowa mogła być przyjęta tylko do wyliczenia części składkowej emerytury. Kwota bazowa do ustalenia części socjalnej w ogóle bowiem nie podlegała wyborowi. Przepis art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy, dotyczący części socjalnej emerytury, bezpośrednio wszak odwoływał się do aktualnej kwoty bazowej ustalonej na podstawie ustawy - art. 19 ustawy. Dopiero zmiana od 1 lipca 2004 r. art. 53, przez wprowadzenie nowych rozwiązań w ust. 3 i 4, łączy się z odejściem od stosowania nowej kwoty bazowej do części socjalnej. Zmiana ta nie odnosi się do okresu wcześniejszego, a więc do obliczenia części socjalnej emerytury według aktualnej kwoty bazowej dla daty nabycia emerytury, choćby - tak jak w sytuacji W. S. - podstawę wymiaru emerytury przyjęto według uprzedniej podstawy wymiaru świadczenia przedemerytalnego

ustalonej w oparciu o inną kwotę bazową (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2012r., sygn. II UK 335/11, opubl. OSNAPiUS 2013/17-18/211)

Podsumowując, W. S. w chwili nabycia prawa do emerytury z dniem (...) miała prawo do obliczenia emerytury na nowo z lat 1987-1996 na podstawie art. 21 ust. 3 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej według obowiązującej wówczas kwoty bazowej w wysokości 1540,20 zł, a nie nieaktualnej, bo wcześniejszej kwoty bazowej 1327,44 zł, przyjętej do ustalenia podstawy wymiaru jego świadczenia przedemerytalnego w marcu 2000 r.

Organ rentowy potwierdził zresztą tę wadliwość, ustalając ubezpieczonej zaskarżoną decyzją emeryturę z prawidłową kwotą bazową.

Jeszcze raz należy podkreślić, że organ rentowy miał wynikający z ustawy obowiązek zastosowania właściwej kwoty bazowej, bez wniosku, w ramach powinności ustalenia najkorzystniejszego wariantu emerytury wnioskodawcy. Prawo do właściwej, czyli obowiązującej kwoty bazowej do ustalenia podstawy wymiaru emerytury nie zależało zatem od wyboru ubezpieczonej. Właściwą kwotę bazową pozwany miał obowiązek zastosować z mocy ustawy, która nie dopuszczała tu wniosku ubezpieczonej o jej wybór (vide: uchwały Sądu Najwyższego z 29 października 2002r., sygn. III UZP 7/02, opubl. OSNP 2003/2/42; z 20 lipca 2006r., sygn. II UZP 9/06, opubl. OSNP 2007/1-2/21).

Zastosowanie zaś niewłaściwej kwoty bazowej stanowi błąd organu rentowego w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, co uprawnia ubezpieczoną do uzyskania wyrównania nieprawidłowo ustalonej i wypłacanej emerytury (vide: uchwała Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2005r., sygn. III UZP 1/05, opubl. OSNP 2006/24/395, oraz wyżej powołany już wyrok z 25 lipca 2012r., sygn. II UK 335/11).

Pomimo powyższych spostrzeżeń Sąd I instancji orzekł, że wydana decyzja organu rentowego winna być zmieniona tylko w ten sposób, że do okresu składkowego należy uwzględnić rzeczywisty okres zatrudnienia ubezpieczonej w Okręgowym (...) w Ż. - Ośrodku (...) w Ś. od 1 lipca 1964 r. do 31 maja 1967 r. o czym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w pkt 1 sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie ubezpieczonej oddalono, o czym orzeczono w pkt 2 sentencji wyroku.

Z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodziła się ubezpieczona, zaskarżyła wyrok w części, tj. w zakresie punktu 2. Zarzuciła mu:

1) oddalenie odwołania w części dotyczącej żądania zmiany daty, od której winna nastąpić wypłata emerytury w podwyższonej wysokości na rzecz ubezpieczonej mimo ustalenia przez Sąd, że organ rentowy zastosował niewłaściwą kwotę bazową, co stanowiło błąd organu rentowego w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 133 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyrażające się w uznaniu, że wypłacenie emerytury w podwyższonej wysokości winno nastąpić od dnia 1 marca 2015 r., podczas gdy emerytura w podwyższonej wysokości powinna zostać wypłacona począwszy od dnia 1 marca 2012 r.

Wskazując na powyższe zarzuty ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że wypłata emerytury w podwyższonej wysokości ustalonej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 kwietnia 2015 r. nastąpi od dnia 1 marca 2012 r., względnie, o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej poniesionych kosztów postępowania według norm przepisanych.

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy w świetle art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1227 ze zm.) oraz utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, postępowanie organu rentowego wyrażone w decyzji z dnia 9 czerwca 2000 r. mieści się w pojęciu błędu organu rentowego.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości obowiązują ogólne zasady wypłaty emerytur i rent, tj. świadczenie przyznane lub podwyższone wypłaca się nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu. Wyjątek stanowi tu sytuacja, w której ponowne ustalenie prawa do świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego lub odwoławczego. Jeżeli w tych warunkach organ rentowy lub odwoławczy przyzna lub podwyższy świadczenie, wypłaca się je od miesiąca złożenia pierwotnego wniosku lub wydania decyzji z urzędu, nie dłużej jednak niż za okres 3 lat wstecz, liczonych od daty zgłoszenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy.

Pojęcie błędu organu rentowego w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej jest swoiste i szerokie, oznacza – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – każdą obiektywną wadliwość decyzji niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też wadliwej techniki legislacyjnej, czyli skutkiem niejednoznaczności norm prawnych (Komentarz do ustawy emerytalnej, s. 562 pod redakcją K. Antonowa). Błędem organu rentowego jest także błędna wykładnia obowiązujących przepisów (z uzasadnienia uchwały SN z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97 OSNAPiUS 1998, nr 14, poz. 429).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczona W. S. nabyła prawo do emerytury od (...), kiedy to obowiązywała nowa kwota bazowa w wysokości 1540,20 zł (od 1 czerwca 2000 r.), jednakże w otrzymanych przez nią decyzjach z dnia 9 czerwca i 6 października 2000 r. uwzględniono nieaktualną już kwotę bazową w wysokości 1327,44 zł (od 1 czerwca 1999 r.). W konsekwencji, ubezpieczona otrzymywała świadczenie w zaniżonej wysokości, którego wyrównania domagała się za okres 3 lat wstecz. Organ rentowy dopiero decyzją z dnia 1 kwietnia 2015 r., przeliczając wysokość świadczenia emerytalnego, zastosował kwotę bazową z daty przyznania emerytury, mimo że powinien przyjąć ją już w dacie wydania pierwszej decyzji. Ubezpieczona od 2001 r. zwracała się do organu rentowego o wyjaśnienie wątpliwości związanych z prawidłowym ustaleniem kwoty bazowej dla przyznanego jej świadczenia emerytalnego, na co uzyskała jedynie pisemną odpowiedź, że podstawa wymiaru emerytury ustalona została zgodnie z art. 21 ust. 3 ustawy emerytalnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustalając ponownie wysokość przysługującej W. S. emerytury ustalił, że wypłata świadczenia w podwyższonej wysokości nastąpi od dnia 1 marca 2015 r., co pozostaje w sprzeczności z treścią art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. To na organie rentowym spoczywał ustawowy obowiązek zastosowania z urzędu właściwej kwoty bazowej, bez wniosku, w ramach powinności ustalenia najkorzystniejszego wariantu emerytury ubezpieczonej. Prawo do właściwej, czyli obowiązującej kwoty bazowej do ustalenia podstawy wymiaru emerytury nie zależało zatem od wyboru ubezpieczonej. Właściwą kwotę bazową organ rentowy miał obowiązek zastosować z mocy ustawy, która nie dopuszczała tu wniosku ubezpieczonej o jej wybór (uchwała Sądu Najwyższego z 15 lutego 2006 r., sygn. II UZP 16/05, opubl. Wokanda 2006/6/23).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego obarczona była błędem, zatem żądanie ubezpieczonej co do wyrównania emerytury za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym ponownie przeliczono emeryturę, tj. za okres od 1 marca 2012 r., było uzasadnione.

Tak argumentując Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono w myśl art. 98 k.p.c. w związku z art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. 1025 z 2014r.).

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka